

НАСТАВНИ
СРЕДНОШКОЛСКИ
СРЕДНОШКОЛСКИ
www.jaz

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 42.

17. (4.) октобра 1915.

XVIII. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.
Изази сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:
Budapest, Egyetem-utca 4.

Изази и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

Позив на уписивање трећег ратног зајма.

У смислу 17. §-а 63-ег законског чланка од 1912. год. издало је министарство позив на уписивање државног рентског зајма, који ће бити прост од пореза, а доносиће 6% камате.

Висина зајма ће се одредити након успеха уписивања.

Рентске зајмовне облигације, које гласе на приказивача, бити ће истављене под насловима од 50, 100, 1000, 5.000 и 10.000 круна.

Облигације доносе годишње 6% камате, почевши од 1. новембра 1915. године у полугодишњим оброцима унатраг. Купони приспевају сваке године 1. маја и 1. новембра. Први је према томе платив 1. маја 1916. г.

Онај сопственик облигације, који исту при уписивању тако веже, да је кроз пуних пет година не ће раз-

решити, има права да у последњој четврти пете године, дакле најдаље 1. новембра 1920-те године, своју облигацију откаже и тражи у току године дана исплату њене номиналне вредности. Државна благајна је дужна да све облигације, које су на овакав начин отказане, исплати најдаље до 1. новембра 1921. године у њиховој номиналној вредности.

На овај начин се могу облигације везивати само у том случају, ако су изнад 1000 круна.

Мађарски кр. министар финансија придржава себи право, да може овај зајам, уз тромесечни отказ, цео или у оброцима у номиналној вредности исплатити. Отказ зајма не може уследити пре 1. маја 1921. године.

Камате и главница се исплаћују

без губитка садашњих и будућих пореза, биљега и пристојбе.

Облигације су снабдевене са каматним и дозначним купоном, који гласе на десет година. Нови се каматни купони без икаква трошка добивају на основу дозначног купона.

Каматне купоне или отказане облигације бесплатно исплаћују државна средишна благајна, м. кр. поштанске благајне, све државне благајне и порезни уреди као и уваженији новчани заводи.

Сва наређења, која ће се односити на овај зајам, излазити ће у званичним листовима: «Budapesti Közlöny»-у и «Wiener Zeitung»-у.

Услови уписивања су ови:

1. Уписивање зајма је од 18. октобра до 17. новембра 1915. г.

2. Уписивање зајма се врши код свих државних благајна, м. кр. поште, порезних уреда, аустро-угарске банке и других виђенијих новчаних завода.

Од улога се може за уплату државног зајма употребити највише 50 % од своте која је постојала онда, када је сопственик удео у зајам уписао.

Они, који хоће својим улозима да ушлаћују државни зајам, ти морају зајам прибележити путем завода код којих имају улога.

3. За сваких 100 круна номиналне вредности уплаћује се, ако се

1. при уписивању цела свота плаћа

а) 97 кр. 10 ф., ако је уписивање извршено до 30. октобра 1915.;

б) 97 кр. 40 ф., ако је уписивање извршено од 30. окт. 1915. до

17. новембра 1915. год.

2. Ако се у обзир узму повластице означене у 7-ој тачци, плаћа се 98 круна у међувремену од 18. октобра па до 17. новембра 1915. г.

Код ових свота нема места рачунању, ни текућих камата, ни удела.

4. Ако уписање своте не прелази 100 круна, има се при уписивању исплатити цела свота.

Код своте изнад 100 круна плаћа се при упису 10 % за сигурност, а остатак се има исплатити и то

25 % најдаље 7. децембра 1915. г.

25 % « 18. « 1915. «

25 % « 38. « 1915. «

25 % « 8. јануара 1916. «

При исплати последњег obroка обрачунава се свота за осигурање.

5. Тисканице, које служе за уписивање, добивају се бесплатно код гореспомених завода.

6. При уплаћивању свако добива признаницу. Ове ће признанице на жељу странке, почевши од 1. дец. 1915., заменити министар финансија са привременом признаницом у случају, да дотле облигације не би биле издане.

7. На рентне зајмовне облигације ће аустро-угарска банка и м. краљ. ратна зајмовна благајна, узевши их у залог, издавати зајма до 75 % номиналне вредности. Они, који докажу да су код других завода подигли зајма само зато, да могу прибележити своју своту на државни ратни зајам, добивају од горња два завода за отплату тог зајма, нов зајам уз 5 % сталну камату. Ова повластица важи до 31. децембра 1917.

8. На захтев уписивача облигације

овог ратног зајма ће званична уплатна места бесплатно чувати до 31. децембра 1917. године.

После 1. маја 1921. г. може министар готовим новцем исплатити облигације.

У Будапешти, 9. окт. 1915.

Телески Јанош,
м. кр. министар финансије.

Потреба мекиња. Угарски пољоделци и трговци крме живо расправљају питање, којим би се одредбама Владе имало осигурати подмирење велике потребе на мекињама и кренској крми, а о истом питању расправља се и у Аустрији, јер о томе питању зависи повољан развитак марвогојства, које је услед рата и недостатне крме последњих месеци силно оштећено. Угарска је Влада међутим већ на чисто, шта се има у том погледу учинити, те се скорих дана очекује дотична наредба. Влада намерава побринути се, да се што могуће мањи део овогодишњег кукуруза употреби за људску храну, те да се највећи део сачува за крму блага. За осигурање и раздеоу мекиња уз сношљиве цене устројиће се посебна и самостална централа за мекиње, која ће потпуно удовољити свим оправданим интересима. Пошто се у млиновима већ у велико меље ново жито готово у свима крајевима Угарске и Аустрије, настаје потреба, да се устројство ове централе што пре ускори.

Огледало светскога рата.

После тродневнога нападаја Београд је у нашим рукама. Мађарска, аустријска и немачка војска, коју је водио генерал Кевеш, скрхала је победним јуришем крајње огорчени отпор Срба. Београд је ваљало заузимати корак по корак, али га сада држимо чврстом руком, те ћемо сада Србијину војску великом силом даље потискивати, док је не победимо.

Ратни је план био да савезничка војска отпочне нападај на Србију јуришем на њезину престоницу. Срби се уздају да заузеће престонице још не значи заузеће државе им, али ће се у томе да преваре, те ће увидети, да им је сваки даљи отпор узалудан.

Уз четири стотине хиљада бугарских војника пристаје две стотине хиљаде Турака, који ће, пошто је напад на Дарданеле попустио, отуда ослободити се. На северу спушта се немачка и аустро-мађарска војска победоносно према југу. Према овима стоје, као што се казује, триста хиљада непријатељске војске, исто толико би зар ставила против нас Србија, а за победу би требало бар још толико. Ну од куда би наши непријатељи скупили толико војске, кад Грчка и Румунија остају неутралне, а Руси, Талијанци и Фран-

цузи ваља да се бране на својим бојиштима од нападаја аустро-мађарске и немачке војске.

Узалуд жртвују наши непријатељи немилице силне људе, расишљу муницију. Немци су и после непрекидне пуцњаве од седамнаест сати ипак остали према Французима на својим положајима, а на северу побеђују Немци Русе сваки дан од положаја до положаја. — Талијанци нису ни макли ни корака унапред и данас су тамо, где су били при почетку рата. Цео свет је тога мишљења, да ће се светски рат довршити на Балкану, одакле је и отпочео. На Балкану се из дана у дан догађају тако знаменити и по нас повољни догађаји, да се по њима даје закључити, да ће наша јуначка војска победити.

Удружене војске: немачка и мађарско-аустријска, пренеле су у Србију од ушћа Дрине до Оршаве, преко Саве и Дунава, на више места, заузеле су до сада Мачву, Обреновац, висове око Београда и Смедерева, те продиру даље.

Детелина.

При сејању детелине важно је, да нарочито прве године пазимо на обрађивање земљишта: ако том приликом пропустимо учинити све што треба, то ће нам се љуто осветити. Детелина често у првој години у развоју застане, те је зато велико питање, да ли је корисно или штетно, ако је с јесени покосимо? Ако је детелина толико развијена, да се од косидбе можемо надати потпуном

усеву, онда је косимо. У овоме ће случају кошење само јачати, а не слабити детелину, разуме се, да при томе морамо пазити, да је покосимо пре него што захладни, да би детелина могла још пре ладних вечери израстети.

Када би смо у овом случају пропустили да на стрњци покосимо детелину, то би иста преко зиме под снегом трунула и не би пустила заперке, те би услед свега тога усев био много мањи. Ако детелину не косимо, а земљиште је доста суво, онда пустимо благо на пашу. На овај начин ћемо постићи, да буде више заперака и да земљиште буде гушће покривено.

Ако је благо по детелини доста пасло, то ће се земљиште с јесени ожбунити и тим бити сачувано од мрза. На младу детелину није саветно нуштати овце, јер исте биљку до корена загризају, а услед тога ове више нису толико отпорне, да могу зиму издржати.

Благо се на пашу пушта уз највећу обазривост. Не смемо дозволити, да нам земљиште скоро оголе и не узможе до зиме довољно бити покривено.

Ако се испостави да је детелина након жетве обранбених биљака слаба, онда ју треба штедети, односно — дотле благо на пашу не пуштамо, док год се иста не буде оснажила. Ако је земљиште лабаво, онда се благо не сме на пашу пуштати, јер би то сасвим упропастило детелину.

www.nb.rs

И
В
Д
Н
Л

Б
И
Л
И
О
Т
Е
К
А

Будапешта: Питомци војничке Лудовике академије постају официри о Краљеву рођендану.

Новије владине наредбе.

Државна Влада издала је прошлих дана више изнимних наредба, од којих доносимо следеће по нас важније :

Војска и кућанство.

Војска тражи данас од кућанства неке жртве. Жели, да јој се за новац уступи оно домаће оруђе, које је начињено из појединих врста ковина. Реч је о ковинама, којима ће се војска у одбрани домовине много користити, а које се у кућанству могу лако са јефтинијим оруђем заменити. Журимо се, да свакога одма уверимо, да наша војска не трпи ни у чем никакве оскудице, но ово се чини само из предострожности, да не буде, можда ни за тренутак, наша војска без потребног материјала.

Предострожност налаже, да се војска не задовољи са прилагањем ковина, које ће на једном месту бити веће а на другом мање. Зато је влада издала наредбу, којом ово питање сасвим мудро и правично решава.

Наредба важи за ове предмете : 1. кухаће посуђе и трпеска залиха од црвеног бакра ; 2. ови пети предмети ако су од никла ; 3. кухињски предмети од жутог бакра ; 4. котлови за прање, грејалице за воду и каде за купање од црвеног бакра ; 5. котлови за кување воћа од црвеног и жутог бакра ; 6. утези од пола и више килограма од жутог бакра и 7. обичне руде и цеви за завесе и ћилимове. Но од ових се не могу реквирирати они предмети, који су

преко потребни и не дају се надокнадити. Ако се реквириране ствари до 26. марта 1916. године не узморају предати, онда реквирација за друге предмете губи своју снагу. Цене реквирираним предметима налазе се у наредби. За првени бакар се даје по килограму 4—5, за жути бакар 2—3.75, а за никл 12 крува. Влада је одредила и највишу цену калајисаног гвозденог кухињског посуђа, те је на овај начин омогућено, да можемо реквирирано посуђе заменити са јефтинијим.

Питања око реквирирања, прекупа и предавања ствари решава комисија уз преузимање ствари, која је састављена од три лица. Предавање почиње 1. децембра ; добровољно се може и раније. Горе наведене ствари је из слободне руке дозвољено продавати само Ковинском Средишту или повереницима истога. Осим тога је дозвољено горе речене ствари поклањати оним добротворним друштвима, која их скупљају за војску.

Министарска наредба може сваког уверити, да овде управо и не може бити речи о каквим жртвама. Војска узима само неке ствари, која служе понајвише за удобност, но и за то добро плаћа. То се тек не може звати жртвом, што ћемо од сада кувати уместо у бакарном лонцу у порцуланском. Када је реч о вишим интересима, онда је одиста све ово што доприносимо управо једна маленост.

Па све и да је жртва, зар би се нашло кога да се устручава онда, када је то ради добра наше миле домовине ? Уверени смо, да ће свако

www.nb.rs

Национална библиотека Републике Србије

Подизање споменика палим јунацима у Мериш-Вајскирхену.

радо учинити своју дужност и да не ће доћи до присилних мера.

Реквирирање творива за чињење.

Влада је наредила, да се храстова и јелова кора као и шишарковина имају од 5-ога октобра реkvирирати. Од тога дана се горња творива, било да су у залихи, а било да су у стоваришту или леже у шуми, имају пријавити Кожарско-обртничком Средишту (Bőripari Középpont, Budapest, V., Nádor-u. 12. sz.). Ако Средиште прими понуду, дужно је 14 дана иза прихвата понуде твориво отпремити. Оно место, које Средиште буде одредило за преузимање робе сматрати ће се за место извршења уговора. Цакове, који су потребни за одашиљање робе, дужно је Средиште заједно са поњавама дати. Од куповнине се на основу послатих исправа има одмах 80 % платити, а преостали део своте је платив након осам дана. Кожари и фабриканти коже, који желе своје потребе подмиривати путем Средишта, дужни су своје једногодишње потребе пријавити до 20. октобра 1915. године. Заједно с овим дужни су још пријавити и залиху, коју имају као и закључене уговоре. У погледу шишарковине владина наредба дозвољава, да је они, којима залиха износи до 25 м. цената, могу по држави слободно продавати. Фабриканти кожа или кожари могу шишарковину у своје пословне сврхе неограничено употребљавати. Ако ли је пак продати желе, онда су дужни залиху понудити Средишту. Наредба

се не односи на залихе творива за чињење, која се налазе у државној својини. Од 5-ога октобра се не сме изнад утврђене цене скупље продавати или куповати кора од храста и јеловине, као и шишарковине и храстов извадак. Ко ову наредбу прекорачи, биће кажњен са двомесечним затвором и глобом до 600 круна. Наредби су приложене ове максималне цене:

Кора од јеле, роба здрава, сува ако у себи садржи највише 30 % љускаве коре, стаје по 100 килограма: а) у свежењу 30 круна; б) искрјана или исецкана 36 круна. Кора од храста првога реда је, ако је барем 50 % здрава и сува, а иначе је другога реда и стаје по 100 килограма: а) у свежењу 30 круна; б) исечена 32 кр.; в) самлевена 34 кр. Шишарковина: првога реда, ако није влажна и није с чим измешана стаје 55 круна, другога реда: ако је услед влаге или иначе лошија 41 кр.; трећег реда: по све лоша 27 круна по 100 килограма. Место порекла је: роба из земаља мађарске свете круне (изузевши жупаније: Вараждин, Загреб, Лику, Крбаву, Модруш Фијуму и Крижевачку). Роба другог порекла стаје, ако је првог реда 45 круна, ако је другог реда 32 кр., а ако је трећег реда 23 кр. За храстов екстракт се плаћа за сваки постотак творива за чињење на 100 килограма 4.80 кр. У овим максималним ценама урачунате су и пристојбе за отпрему у стовариште и за унашање у лађе или вагоне.

(Продужићемо!)

Са севернога ратишта: Шатори у вођњаку.

ВИНОГРАДАРСТВО.

Овогодишња берба и пероноспора.

Сваки виноградар зна, да му је највећи непријатељ пероноспора.

Против пероноспоре је најсигурнији лек бакарна галица помешана са кречом.

У овом ратном добу се теже производи бакарна галица. Сада је за топове и стрељиво јако потребан бакар, те је наше ратно вођство сав бакар но држави реквирирало.

Данас нема веће потребе, коју могамо задовољити, него што је приправљање стрељива. То су виши разлози и томе се свако радо покорави.

То су разлози, да је сада мање бакарне галице и да јој је цена страховито скочила. Ово је данас општи појав код свих држава, које ратују.

Министарство пољопривреде је ово одавно предвидело, па се трудило, да злу доскочи. Наредило је, да главно рударско звање у Златни од сада узме у посао и производњу бакарне галице. Осим тога је министарству пољопривреде пошло за руком, да из иностранства добије уз повољну цену 10,000 мет. цената бакарне галице.

Међутим је влада ушла у траг, да и у самој држави има доста бакарне галице, али да се налази у рукама шпекуланата. Зато је одредила највише цене бакарне галице. Килограм стаје 1 кр. 80 фил. Влада је, уз ову цену, сву залиху бакарне галице по целој држави реквирирала.

Реквирирана залиха је изнела више од 10,000 мет. цената.

Све ово није доста. За наше потребе треба 120,000 мет. цената бакарне галице.

Министар пољопривреде је разделио залиху коју је имао међу мунципалитетима и упутио је исте, да бакарну галицу не смеју продавати газдама изнад 1 круне 60 фил. по килограму.

Ова се цена не односи на ону бакарну галицу, која је унешена у државу после наредбе за реквирирање, дакле после 30. априла.

Наше су газде за ову радо плаћали нешто више само да могу осигурати себи добру бербу. Да се време није променуло и да се услед тога није јако развила пероноспора и донело би ово скупо штрцање са бакарном галицом велике користи.

Свуда по целој Европи се опажа, да је берба ове године била много слабија због неповољног времена и пероноспоре. Зато је сада нагло скочила цена вину.

Ко нас није слушао, па је своје вино још пре бербе продао, тај је сада велики приход изгубио.

Састанци за нашу потпорну благајницу. Врло нагло расте број оних, који су похитали да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима у земљи држе се састанци, на којима се држе поучна предавања о користима потпорне благајнице и тим приликама се уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

www.nb.rs

Н
А
Р
О
Д
Н
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Село Сестон у Доломитима Тиролеким,

ЧИЧАМИЈА ДИВАНИ

Чујте људи!

Јесење усева треба гледати, да овог месеца свакако посвршавамо.

Само се у том случају може одложити сетва јесењих усева, ако смо ради, да се опростимо шкoдљивих хесенских мува, које су грдне штеточине и напаст и беда, где год се појаве. Хесенске муве слажу

своја јаја на слабе изданке младог јесењег усева. Кад усев није изникао још док је време топло, онда муве немају где да носе јаја, те је тако од њих мање штете. Али где тих мува нема, тамо не треба са сетвом оклевати и чекати добар час.

Сад пада и кукурузња берба. За семе треба већ сада одабрати снажне, потпуне и добро зреле клипове, које треба у евенке свезати и на какво промајито место обесити, да се добро осуше и не покваре. Наш свет радо веша кукурузне евенке у ходнику о гредице или на тавану или на чардацима. Све су ово добра места; свугде се може остављати; како је већ коме удесније.

Крављу репу, коју нисмо наумни одмах марви давати, треба затрпати у трап.

Кад извадите кромпир, разастрите га на промајитом месту или и на сунцу, да се просуши. Кад се осушио, преберите га: на једну громилу одаберите најкрупније, на другу ситније а на трећу сасвим ситне. Крупнији кромпир задржи за своју потребу а један део можеш и продати. Ситан кромпир подај или пресан или још боље обарен стоци или свињама својим.

Паши и зеленој пићи је крај. Мо-

раће се прећи на суву пићу. Али нека сваки газда утуби: да не ваља нагло, одједаред прећи са зелене пиће на суву, јер стоци може да позли, па ето беда готова. Зато треба полако прећи са зелене на суву. Крај сена или осољене сечке понуди коња мало зобљу и уредно га кани добром, не одвише хладном, мало устојаном водом. Белој стоци даји по мало репе, кромпира или друге снажне пиће као на прилику мекиња, паспаља, горушичних погача. Свињама разбиј по коју бундеву или им подај ситног кромпира.

Ждребад привикавај помало на кошару, у којој им треба зиму провести.

Овце могу излазити у пашу све док мраз не падне на земљу. Угојене овнове и кржљаве овце треба продати. Овнове за приплод треба одлучити од скотних оваца.

Свиње треба истеривати на кромпиришта и репишта, где ће изрити себи помало хране. Сад је доба, да се свиње истеравају у шуме на жир. Треба гледати, да се крмаче овог месеца цвеле, како би пред Сретеније било прасица.

У виноградима је берба. Треба особито ићи за тим, да слатко вино, шира, добро преври. Лозу, кључиће за расађивање, треба одабрати, али не узимајте ни пошто неразвијену лозу, која није добро одрвенила, јер така лоза није за пресађивање. Исто тако није добра лоза, коју је лед избио или пероноспора напала. Ко рђаву лозу сади, неће имати никада ваљан виноград.

У пчелињаку треба се постарати за презимљивање. Преко зиме мора се пазити, да пчеле не озебу и поскапају; а како пчеле зими не могу купити меда, то им се мора толико оставити, да се могу прехранити. Пчеле треба чувати од штетних животиња, црви, мишева, да им каква квара не начине.

Народе треба добро прегледати, да ли су доста јаки за презимљивање. Треба погледати и матицу. Ако матица није сасвим читава, треба је новом заменити.

Пчеле треба чувати и заклањати од крадљивог медождера лептира — смртоглавца, који се радо завлаче у кошнице. Против овог лептира треба лето сузити или у пчелињак сместити једно буре са извађеним данцем; у буре метни запањену свећу, на коју лептир радо налеће. Лептир падне у буре, а ти га дохватиш и утаманиш.

Гроф Тиса изнајмио Гест. Министар-председник гроф Тиса јавним је пословима тако заокупљен, да му не достаје времена за управу приватних имања. Стога је велико своје имање Гест изнајмио деоничком друштву «Панонија» за ланену и конопљану индустрију. Најам траје 20 година. Гроф Тиса је придржао двор и парк уз нешто земљишта за своју потребу. Друштво је уговором обавезано, да придржи све чиновнике и намештенике уз исте услове, уз које их је гроф Тиса био узео у службу.

За путнике у Босну и Далмацију. За путовање у Босну, Херцеговину и Далмацију прописана писмена или брзојавна дозвола заповедајућег генерала и земаљског поглавице Босне и Херцеговине не искључује потребу, да се допринесу све друге путне исправе, на основу којих се може истоветност путника недвојбено установити.

Не можемо се дописивати са нашим заробљеницима у Србији. Известилачко и Потпорно Звање Мађарског Друштва Црвенога Крета јавља публици, да се до даље наредбе не можемо дописивати са нашим заробљеницима у Србији.

Поскуплење дувана. Од 1. октобра је поскупио дуван за 30 до 40 % од досадање цене. Цигарама и цигаретама остаје досадања цена. Једино цигарилос је поскупио од 5 на 6 ф. Управа дуванске режије одлучила се на овај корак из разлога, што се многи баве тиме, да пуне цигаретне тушке дуваном и ове цигарете препродавају на штету духанске режије. Осим тога управа даје војницима на ратишту дуван за по цене, па се овому губитку жели доскочити поскуплењем дувана.

Темешварски куп. Темешварски мајистрат накуповао је по околним селима 1400 комада рогате марве у то име, да ју прода месарима, да би ови марву ноклали и публици месо по званичној цени продавали.

Дванаест милијарда. У исто време, кад се Енглеска спрема да у Америци склопи зајам за покриће својих ратних потреба, стиге глас, да је на трећи немачки ратни зајам потписано дванаест милијарда марака. Овом је свотом немачки народ у свему ставио својој влади на располагање огромну своту од двадесет и шест хиљада милијона марака.

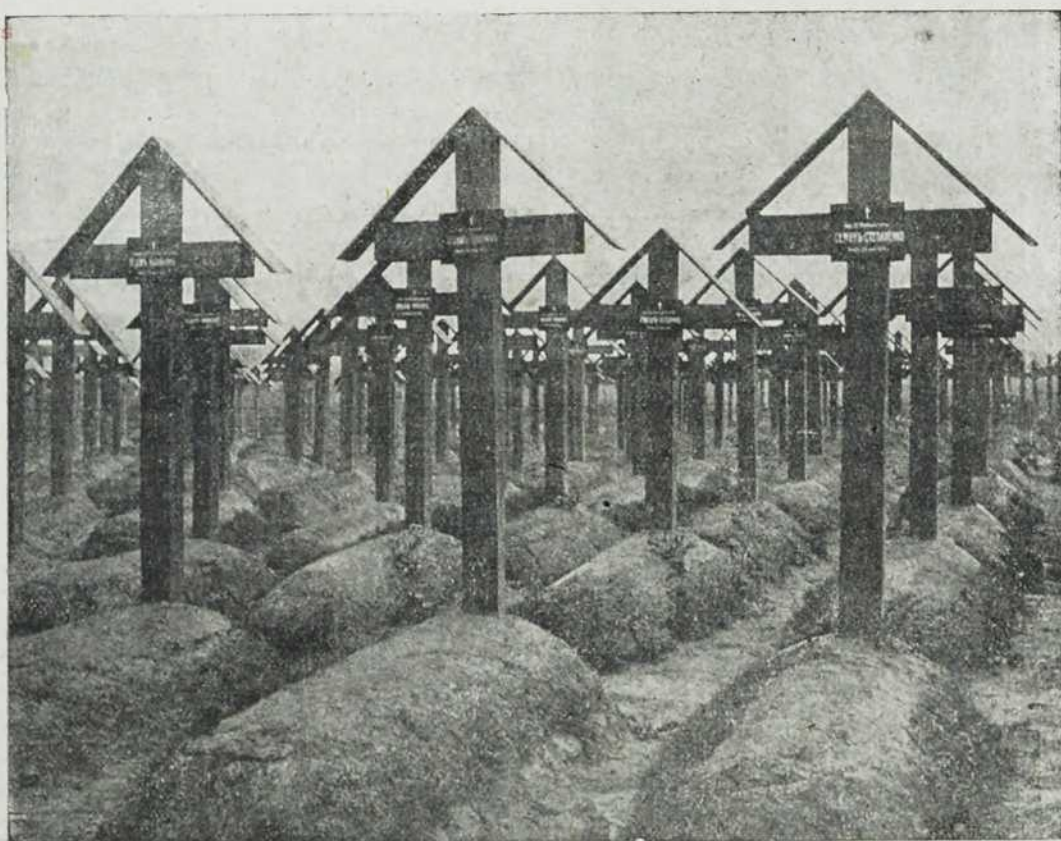
Мислио ко о Немцима како му драго, свако се мора дивити тој пожртвовности немачког народа, томе озбиљном ехваћању државних потреба, тој недостиживој организацији у сваком погледу. Сав је свет досада мислио, да је пушта блага само у Француској и Енглеској. Те су две државе важиле као ризнице новца, као светски банкарни, код којих се стиче богатство свих страна света. Ко је требао новаца, пошао је у Париз или Лондон, а та финансијална зависност неких држава, нарочито Русије, о Паризу и Лондону није остала ни без политичких последица.

На Берлин нико није мислио, кад се је радило о новцу. Али су Немци међутим показали шта може све да створи вредан, истрајан рад на свима пољима привреде и мудра штедљивост у животу појединаца, породице и друштва.

Ослобођивање шегрта. Министар трговине наредио је, да они занатлијски шегрти, који се позову у војску или на војени рад, могу искати, да их њихови мајстори ослободе за калфе, ако су најмање 24 месеца шегртовали.

Деца и старци у рату. Србија је позвала у рат све своје мушке синове од 15 до 65. године.

Књижевна вест. Изишао је из штампе „Пријатељ Народни“, први српски календар за год. 1916. Повећан је и велик је седам табака велике осмине, а доноси уз поучну и забавну садржину још и 32 лепе слике из данашњег рата. — Уредио га је и ове године Чика-Стева. — Цена му је 60 филира и поручује се у Наклади Франклиновога Друштва (Budapest, Egyetem-utca 4.).

Руско гробље крај Сокала.

ЗАБАВА

Хенри Шрапнел.

Изумилац топних танета, која се по њему зову шрапнеле и у данашњим бојевима играју тако велику улогу, родио се 3. јуна 1761. године у Миднај Маџиора Хоусе код Брадфорда.

Своју младост проживео је у бедности и сиромаштву, али пошто је био врло паметан и марљив, свршио је јвуке врло брзо и већ је године 1779. постао топнички поручник. Младог овог часника послаше у Нову Фундландију, где се одликовао и врло брзо био унапређен.

Кад се 1784. повратио у Енглеску, почео је покушаје са шрапнелама. До тог доба употребљавали су округла и шупља танета, која су била напуњена са експлозивним

тварима и која су се онда распренула у комаде, који су се разасули.

Млади топнички часник дође на мисао, да уведе велики број округлих кругља и праха у одређеној мјојини у тане, које има да распрене, а оставио је нешто простора за експлозивне твари. Ова су нова танета одмах била употребљена у енглеској војсци. Била су додуше још несавршена, али опет су прилично деловала, а Французи дознаше за њихову убојну снагу у ратовима у Шпанији и Португалији. О јаким деловању шрапнеле писао је сир Џон Сенклер 13. октобра 1808. Велингтону и предложио, да Шрапнел награди. У исто доба употребио је сир Вилијам Роберт као заповедник топништва шрапнеле у Торе Бедрасу са великим успехом, а касније је сир Жорж Вуд уверавао, да је његова бригада само помоћу шрапнела опет освојила фарму Хеј-Сен и с тим много допринела к победи код Ватерло-а.

Међутим је Шрапнел даље с успехом као

часник служио у Гибралтару, на Антилима и у Фландрији. Био је рањен код јуриша на Динкирхен у септембру 1793.

Год 1813. постао је пуковником.

Пошто није никад оставио својих топничких наука и покуса, успело му је побољшати оружје. Тако је особито уавршио мерзере и изнашао већ справу за набијање топа. Али код тих покуса потрошио је свој чедни иметак и морао замолити од министра потпору. Али министар му даде једноставно решење, да «управа топништва нема закладе, из које би наградила заслугу».

На концу је ипак енглеска влада нашла пут, те дала годишњу мировину од 24,000 марака изумитељу шрапнеле, која је енглеској војсци учинила великих услуга.

КОВЧЕЖИЋ.

Зеленог першуна преко зиме. Кад пред зиму из земље извадимо неколико здравих коренова од першуна и метнемо у подесно посуђе у воду, па онда сместимо то посуђе на умерено топло место, имаћемо преко целе зиме свежег зеленог лишћа за употребу. Још ће жиле издашније бити, кад их још с јесени из земље извадимо и у подесним саксијама у земљу усадимо. Овако засађене саксије ћемо сад до обода у земљу укупати и тако до Св. Николе у земљи на пољу оставити. Дотле ће на корењу избити нове жалице, с којима ће корење ојачати. Онда треба саксије из земље извадити и у умерено топлу одају на прозору сместити. Само крајње лишће треба увек кидати, да из срца може непрестано ново да избија, и онда ћемо до пролећа непрестано евежег, зеленог лишћа за употребу имати.

У Француској су брижни због олабог прираштаја популације. Директор француске статистичке управе објављује податке, по којима је 1912. године рођено у целој Француској свега 750,651 дете, а умрло је у истој години 692,774 душа. Овај не-сразмерно мали број рађања, према броју умрлих у сравњењу са другим земљама, приписује се томе, што Францускиње не ће да имају много деце. — Тешко народу, који има такве жене!

Мађарска Газдинска Задруга образује бесплатно сеоске задруге, газдинске кругове и арендашка друштва и даје бесплатна савета у свима задругарским пословима. Земљоделцима даје бесплатна упутства при куповању земље, те држи исказ земаља, продаваца и купаца. Ко је рад земље да купи или да прода, нека ту своју намеру јави Мађарској Газдинској Задрузи. Адреса је ова: Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

Одговорни уредник: ЧИКА-СТЕВА.

Издаје: Franklin-Társulat,

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

ОГЛАСИ

Огласи се примају у наклади

ЊИВЕ

Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Преплатна је цена недељном, илустрованом, ратарском листу Њиви само 3 круне годишње. Поред ове малене претплатне цене добивају наши поштовани претплатници календар на дар, као божићни поклон Њивин — читаоцима.

Кад смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист Њиву нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуку, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — зарад његова свестрана напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује. — Прелистајте нашу Њиву од године 1898. па до данас, па ћете се уверити из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо циљу, који смо иставили. Велики и неочекивани одзив, којег је стекао лист наш међу српским ратарима за ових седамнаест година излажења свога ободрова нас, да прионемо из све снаге и даље: да наша Њива буде из дана у дан све боља и лепша, а тиме српскоме ратару милија. — У то име излазиће Њива и од сада са овим подесним насловом сваке недеље једанпут, на целом табаку овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоке и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, називаће му шта бива по свету; саопштаваће му земаљске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће на његова питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби — Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист Њива, — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак. У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: да се претплате на Њиву одмах од првих бројева, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно. Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију. — Претплата се шаље на адресу:

A Nyiva kiadóhivatalának Budapest, IV., Egyetem-utca 4.